

Diplomová práce TF JU

Autorka: **Blanka Vondrášková**

Název: **Dilemata v sociální práci – analýza kvalifikačních prací Jihočeské univerzity**

Obhajoba: květen 2013

Posudek vedoucího práce:

Etická dilemata jsou v oblasti sociální práce aktuálním tématem, námětem řady kvalifikačních prací. Autorka se rozhodla v předložené práci tato témata blíže pojednat z hlediska oblasti, ve které hledají autoři pojednávaných prací podklady k řešení těchto dilemat. Východiskem jí při tom byla formulace, ke které se hlásí ASVSP i TF JU, že totiž stejně důležitým kritériem kvality sociální práce je odbornost i lidskost. Otázkou tedy je, zda tato proklamace má odezvu také v praxi, zda při úvahách o kvalitě soc. práce uvažujeme obě tyto stránky. Předmět, na kterém toto autorka zkoumá jsou právě východiska řešení etických dilemat v kvalifikačních pracích JU. Takto pojatá práce splňuje nároky na téma diplomové práce a současně na profil studovaného oboru; svým zájmem o osobnost se dotýká psychologie, zájmem o etická dilemata etiky, předmětem zkoumaných prací pak sociální práce.

V úvodu zřetelně představuje cíl práce, strukturu i metodu; práci se rozhodla dělit do devíti kapitol doplněných úvodem a závěrem. Zpočátku se zabývá dilematy v sociální práci obecně (první čtyři kapitoly), v páté kapitole rozebírá dilemata nalezená ve zkoumaných textech, v šesté kapitole uvádí východiska řešení nalezená ve zkoumaných pracích která zařadila k pojmu odbornost, v sedmé kapitole ta východiska, která přiřadila k pojmu lidskost, v osmé kapitole shrnuje a v deváté zakončuje diskusi. Strukturu považuji za zdařile logickou, vzhledem k cíli práce. Bylo by možné první čtyři kapitoly spojit pod jeden název, další tři také; toto uvádím jako námět, nikoliv jako výtku.

K vlastnímu zpracování – pokud autorka rozlišuje etické dilema a etický problém, chápu, že uvádí to co nalézá v literatuře (setkávám se s tím i jiných závěrečných pracích v méně šťastné podobě než je to v uvedeném textu), nicméně toto rozdělení nepovažuji za dostatečně jasné – sama autorka nakonec uvádí, problém se stává dilematem. V kapitole vznik dilemat autorka shromáždila řadu poznatků které o sociální práci načetla, domnívám se, že všechny skutečně mohou (a jsou) zdrojem dilemat, jen v textu by neškodilo explicitněji vyjádřit jak se jím stávají (autorka kupř. uvádí typologii soc. prac. - poměrně podrobně a zdařile, takže význam této typologie jako důvod vzniku dilematu je poněkud potlačen). Kapitola Druhy dilemat je poměrně krátká, vychází především z jedné v ČR dominující publikace, ke cti autorky je třeba dodat, že se s tím nespokojila a snažila se nalézt k tématu ještě doplnění v jiné literatuře. Tyto typologie dilemat jen uvádí vedle sebe, nebylo by na škodu je nějak porovnat, zhodnotit – to ale není přímým cílem předložené práce. Metody řešení dilemat jsou zpracovány podobně, typologická škála už je pestřejší, autorů se k věci vyjadřuje více.

V páté kapitole autorka představuje zkoumaný vzorek textů a metodu. při popisu metody uvádí obecné principy dané metody – což je spíše věc učebnice výzkumu než předložené práce – dlužno dodat, jde o úzus vyskytující se v závěrečných pracích často, zde v přijatelně nevýrazné podobě. V dalších dvou kapitolách chápu obtíž, jaká kritéria stanovit pro oblast „odbornost“ a jaká pro „lidskost“ domnívám se, že se s tím autorka zdárně vyrovnala, potíže v tomto směru přiznává a svá rozhodnutí pro jednotlivá přiřazení vyargumentovává. Autorka se zde také odvolává na zákon o sociálních službách, jeho část týkající se sociálního pracovníka

příkládá celou v příloze. Je to možné řešení i když dnes vzhledem k rychlé internetové dostupnosti možná nadbytečné. V obou stěžejních kapitolách autorka napřed popíše jak chápe obě oblasti – odbornost a lidskost, a následně uvádí jak se s těmito skutečnostmi setkávala ve zkoumaných pracích – dokládá vždy citacemi. Osobně považuji za nejjednodušší právě toto rozpracování odbornosti a zvláště pak lidskosti tak, abychom mohli stanovit kritéria pro přiřazování jednotlivých textů. Mám zato, že autorka se s tím velmi zdárně vyrovnala způsobem který je srozumitelný, možný a použitelný.

V závěrečném shrnutí autorka pak prezentuje i optický přehled jak je v jednotlivých pracích zastoupena důležitost odborné a lidské oblasti při řešení etických dilemat v soc. práci. Zde bych přivítal danou vizualizaci – jen jako zdroj určitého dojmu, případně určitých poměrů mezi závěrečnými pracemi a oblastmi. Uvádění údajů v procentech je trochu technicistně zavádějící, navíc autorka neuvádí z čeho ta procenta počítá (odkazuje přitom na tabulku v příloze, takže z ní čtenář údaj pochopí). Přesto považuji graf za užitečný – ukazuje totiž určité trendy či vzájemné poměry. Ve shrnutí pak autorka uvádí dvě práce ve kterých je kladen více důraz na lidské kvality – v grafu však nalézám jen jednu.

Kapitola diskuse pak přináší poznatky z literatury které se vztahují k jednotlivým zdrojům řešení dilemat ve zkoumaných pracích. Význam této kapitoly vidím nejvíce ve snesení různých publikačních zdrojů po případné další zkoumání jednotlivých nástrojů pomoci v dilematických řešeních, než ve vlastní myšlenkové diskusi, což však v tomto typu práce nevádí.

Po formální stránce je práce zpracována velmi zdařile, překlepů a chyb se vyskytuje minimum, v citačním aparátu nedostatky drobné (u citovaného časopisu pozn. 47 resp. položka 47 literatury chybí číslo v ročníku)

Závěr – autorka se chopila zajímavého tématu, i nápadu – zhodnotit již zpracované kvalifikační práce. Snažila se systematicky reflektovat a myšlenkově prohloubit deklaratorní větu, která by se tak mohla stát jen ideologickým heslem – tomu právě přístup autorky brání. Vlastní zpracování (odbornosti a lidskosti) může mít různé podoby, to co předkládá autorka je určité způsob možný. Autorka v práci svědomitě cituje a odkazuje, k literatuře přistupuje se značným respektem, nicméně její vlastní myšlení se projevuje především v koncepci a rozpracování oblasti lidskosti a odbornosti; následně pak k přiřazování jednotlivých textů zkoumaných prací.

Práci považuji za zdařilou a rozhodně doporučuji k obhajobě.

Alois Křišťan
květen 2013